

POLISI CHWYTHU'R CHWIBAN

1. CYFLWYNIAD

- 1.1. Yn aml, gweithwyr yw'r rhai cyntaf i sylweddoli y gallai rhywbeth sylweddol fod o'i le o fewn y Cyngor, ac o dan God Ymddygiad Cyflogeion, mae gofyn iddynt adrodd am faterion o'r fath. Fodd bynnag, efallai na fyddant yn mynegi eu pryderon oherwydd eu bod yn teimlo y byddai siarad amdanynt yn anffyddlon i'w cydweithwyr neu i'r Cyngor. Gallant hefyd ofni aflonyddu neu erledigaeth. O dan yr amgylchiadau hyn, gall fod yn haws anwybyddu'r pryder yn hytrach nag adrodd am yr hyn a allai fod yn amheuaeth yn unig o gamarfer.
- 1.2. Mae'r Cyngor wedi ymrwymo i'r safonau uchaf posibl o ran didwylledd, cywirdeb ac atebolrwydd. Yn unol â'r ymrwymiad hwnnw, rydym yn disgwyl i weithwyr a phobl eraill rydym yn ymdrin â nhw sydd â phryderon sylweddol am unrhyw agwedd ar waith y Cyngor leisio'r pryderon hynny. Cydnabyddir y bydd rhaid ymdrin â'r rhan fwyaf o achosion yn gyfrinachol.
- 1.3. Mae'r ddogfen bolisi hon yn ei wneud yn glir y gallwch wneud hynny heb ofni erledigaeth, gwahaniaethu neu anfantais o ganlyniad. Bwriedir i'r Polisi hwn annog a galluogi gweithwyr i godi pryderon difrifol yn y Cyngor yn hytrach nag anwybyddu problem neu chwythu'r chwiban y tu allan.
- 1.4. Trafodwyd y polisi hwn â'r undebau llafur a'r sefydliadau proffesiynol perthnasol ac maen nhw'n ei gefnogi.

2. NODAU A CHWMPAS Y POLISI HWN

2.1 Nod y polisi hwn yw:

- eich annog i deimlo'n hyderus wrth godi pryderon difrifol a chwestiynu a gweithredu ar bryderon am arfer
- rhoi ffyrdd i chi o godi'r pryderon hyn a derbyn adborth ar unrhyw gamau a gymerir
- sicrhau eich bod yn derbyn ymateb i'ch pryderon a'ch bod yn ymwybodol o sut i fynd ar eu trywydd os nad ydych yn fodlon
- tawelu eich meddwl y cewch eich amddiffyn rhag dial neu erledigaeth os oes gennych gred resymol eich bod wedi gwneud unrhyw ddatgeliad er budd y cyhoedd

2.2 Bwriedir i'r Polisi Chwythu'r Chwiban gwmpasu pryderon difrifol fel:

- ymddygiad sy'n drosedd neu'n torri'r gyfraith
- datgeliadau sy'n ymwneud a chamweinyddiad cyfiawnder
- risgiau i iechyd a diogelwch, gan gynnwys risgiau i'r cyhoedd a defnyddwyr gwasanaethau, yn ogystal â chyflogeion eraill
- difrod i'r amgylchedd
- defnydd amhriodol neu anawdurdodedig ar gyllid cyhoeddus neu adnoddau eraill
- twyll a llygredd posibl
- cam-drin cleientiaid, neu
- ymddygiad anfoesegol arall.

Pwy all godi pryder o dan y Polisi hwn?

2.3 Mae'r Polisi'n berthnasol i:

- holl gyflogeion Cyngor Dinas Caerdydd
- holl gyflogeion contractwyr sy'n gweithio i'r Cyngor, er enghraifft, staff asiantaeth, adeiladwyr a gyrwyr
- cyflogeion cyflenwyr
- y rhai sy'n darparu gwasanaethau o dan contract neu gytundeb arall gyda'r Cyngor yn eu hadeiladau eu hunain, er enghraifft cartrefi gofal
- gweithwyr gwirfoddol sy'n gweithio gyda'r Cyngor.

2.4 **Staff contractwyr** - dylech chi adrodd am unrhyw bryderon i'r Cyngor o dan y Polisi hwn os yw eich pryder yn perthyn yn bennaf neu'n gyfan gwbl i ymddygiad staff y Cyngor neu faterion y mae'r Cyngor yn gyfrifol amdanynt.

Fodd bynnag, os yw eich pryder yn ymwneud yn gyfan gwbl neu'n rhannol ag ymddygiad eich cyflogwr eich hun (contractwr y Cyngor) neu â faterion o fewn ei gyfrifoldeb, yn gyntaf dylech ystyried adrodd am eich pryderon i'ch cyflogwr eich hun (gan mai dyma yw'r ffordd symlaf o sicrhau eich bod wedi'ch diogelu'n gyfreithiol).

Os nad ydych yn teimlo eich bod yn gallu codi eich pryderon gyda'ch cyflogwr, mae'n bosibl y bydd yn briodol adrodd i rywun arall, fel y Cyngor, ac mae'n bosibl y byddwch ei bod wedi'ch diogelu'n gyfreithiol o hyd, os byddwch yn ymddwyn yn gyfrifol yn y ffyrdd a nodir yn ôl y gyfraith. Gall yr elusen annibynnol, Public Concern at Work (rhestrir y manylion cyswllt yn y Rhestr Cysylltiadau Allanol ar ddiwedd y Polisi hwn) ddarparu cyngor cyfrinachol ac ymarferol am ddim ar y ffordd orau o godi pryder a lleihau unrhyw risg i chi eich hun.

- 2.5 **Staff Ysgolion*** - Fel arfer dylech chi godi eich pryderon gyda'ch rheolwr llinell, y pennaeth, Cadeirydd y Llywodraethwyr neu lywodraethwr ysgol arall yn eich ysgol. Hefyd dylai fod gan eich ysgol ei Pholisi Chwythu'r Chwiban ei hun (y gallwch ofyn amdano gan eich pennaeth neu gan Gadeirydd y Llywodraethwyr), a dylech chi ddilyn y polisi hwnnw.

Os byddwch yn teimlo nad allwch godi eich pryderon yn eich ysgol, dylech chi eu codi gyda'r Cyngor (y Cyfarwyddwr Cynorthwyol, Addysg a Dysgu Gydol Oes, 02920 872460) neu sefydliad arall (gweler y Rhestr Cysylltiadau Allanol ar ddiwedd y Polisi hwn), os yw'n briodol. Mae'n bosibl hefyd y byddwch yn dymuno cael cyngor gan yr elusen annibynnol, Public Concern yn y Gwaith.

- * DS: Mae staff sy'n gweithio yn y Uned Cyfeirio Disgyblion yn dod o dan Bolisi'r Cyngor

Nid yw'r polisi yn gymwys o dan yr amgylchiadau canlynol:

- 2.6 Achwyniadau

Os ydych yn gyflogai, mae gweithdrefnau cyfredol ar waith er mwyn eich galluogi i wneud achwyniad sy'n ymwneud â'ch cyflogaeth eich hun. Dylech bob amser ddefnyddio'r *Polisi Datrys* cyn y Polisi Chwythu'r Chwiban hwn.

- 2.7 Ymddygiad Aelodau Etholedig

Dylid codi pryderon sy'n ymwneud ag ymddygiad Aelodau Etholedig yn unol â *Chod Ymarfer yr Aelodau.*

- 2.8 Cwynion

Nid yw'r polisi hwn yn cymryd lle y *Polisi Cwynion* corfforaethol sy'n ymwneud â mynd i'r afael â chwynion gan aelodau'r cyhoedd am wasanaethau'r Cyngor.

- 2.9 Gwasanaethau Eraill

Os oes gennych unrhyw bryderon am wasanaeth a ddarperir gan sefydliad arall ar ran y Cyngor dylech gysylltu â'r darparwr gwasanaeth yn y lle cyntaf. Mewn achosion pan fydd y Cyngor yn contractio gyda sefydliad preifat, mae'n bosibl y bydd yn briodol i roi gwybod i Wasanaeth perthnasol y Cyngor. Mewn rhai achosion mae'n bosibl y bydd hefyd angen rhoi gwybod i'r sefydliad rheoleiddio priodol.

**Concerns raised under the Whistleblowing Policy may lead to other
Mae'n bosibl y bydd pryderon a godir o dan y Polisi Chwythu'r Chwiban yn
arwain at weithredu polisiau neu weithdrefnau eraill y Cyngor, mewn
achosion megis:**

2.10 Pryderon am blant neu oedolion sy'n agored i niwed

- (i) Os bydd unrhyw wybodaeth yn codi pryderon am niwed neu niwed posibl i unrhyw blentyn, dylid anfon atgyfeiriad amddiffyn plant ar unwaith i'r Pwynt Mynediad i Blant neu, os yw y tu allan i oriau swyddfa, i'r Tîm Dyletswydd Argyfwng (gweler y Rhestr Gyswllt ar ddiwedd y Polisi hwn) lle bydd Gweithiwr Cymdeithasol profiadol yn sicrhau bod Gweithdrefnau Plant mewn Angen neu Amddiffyn Plant yn cael eu rhoi ar waith os bydd angen, a bydd yn rhoi unrhyw gyngor ac arweiniad gofynnol i chi.
- (ii) Os bydd unrhyw wybodaeth yn codi pryderon am niwed neu niwed posibl i oedolyn agored i niwed, dylid rhoi gwybod ar unwaith i'r Tîm Cymorth Amddiffyn Oedolion Agored i Niwed (POVA) neu, os yw y tu allan i oriau swyddfa, i'r Tîm Dyletswydd Argyfwng (gweler y Rhestr Gyswllt ar ddiwedd y Polisi hwn) lle y bydd Gweithiwr Cymdeithasol profiadol yn sicrhau bod unrhyw weithdrefnau priodol yn cael eu rhoi ar waith, a bydd yn rhoi unrhyw gyngor ac arweiniad gofynnol i chi.
- (iii) Os bydd gennych unrhyw bryderon am berygl uniongyrchol y mae angen ymateb brys arnynt neu os ydych yn credu bod trosedd yn cael ei chyflawni, dylid ffonio'r heddlu ar 101 neu 999. Ni ddylech byth oedi cyn cymryd camau brys i ddiogelu plentyn neu oedolyn sy'n agored i niwed.

2.11 Materion disgyblu

Os bydd mater a godwyd yn arwain at gamau disgyblu, bydd *Polisi a Gweithdrefn Disgyblu* yn gymwys.

2.12 Twyll neu Lygru

Pan fydd amheuaeth o unrhyw dwyll, llygru neu amhriodoldeb ariannol, caiff eich pryderon eu hymchwilio yn unol â'r *Polisi Twyll, Llwgrwobrwyo a Llygru*.

2.13 Ar gyfer unrhyw bryderon yr ymdrinnir â nhw o dan baragraffau 2.10, 2.11 a 2.12 uchod, mae'n bwysig nodi y byddwch yn gymwys o hyd i gael yr amddiffyniad a roddir i chwythwyr chwiban yn unol â thelerau'r Polisi hwn. Os eir i'r afael â'ch pryderon neu os ymchwilir iddynt o dan bolisi neu weithdrefn wahanol – er enghraifft, gweithdrefnau amddiffyn plant – dylech gael gwybod am hyn ac os dymunwch chi, gallwch wirio bod eich adroddiad wedi'i gofnodi fel adroddiad chwythu'r chwiban o dan warchodaeth y Polisi Chwythu'r Chwiban. Os bydd unrhyw wrthdaro rhwng ddarpariaethau'r Polisi Chwythu'r Chwiban ac unrhyw

Fersiwn 6.5

bolisi neu weithdrefn berthnasol arall, bydd y Swyddog Monitro yn penderfynu pa un a ddylai fod yn drech.

3. AMDDIFFYN A DIOGELU YN ERBYN AFLONYDDU NEU ERLEDIGAETH

- 3.1 Mae'r Cyngor wedi ymrwymo i arfer da a safonau uchel ac mae eisiau bod yn gefnogol i gyflogeion a phobl eraill a gwmpesir gan y polisi hwn.

Eich hawliau cyfreithiol

- 3.2 Mae Deddf Datgelu Er Budd y Cyhoedd 1998 yn rhoi amddiffyniad cyfreithiol, o dan rai amgylchiadau, i weithwyr sy'n gwneud datgeliadau er budd y cyhoedd am gamarfer (y cyfeirir atynt fel 'Datgeliadau Gwarchodedig'). Mae'r Ddeddf yn ei wneud yn anghyfreithlon i'r Cyngor ddiswyddo unrhyw un neu ganiatáu iddo gael ei erlid ar y sail ei fod wedi gwneud datgeliad cyfreithlon priodol yn unol â'r Ddeddf.
- 3.3 Mae'r Cyngor yn cydnabod y gall y penderfyniad i adrodd am bryder fod yn un anodd ei wneud. Os yw'r hyn rydych yn ei ddweud yn wir, ni ddylech fod ag unrhyw beth i'w ofni oherwydd y byddwch yn gwneud eich dyletswydd i'ch cyflogwr ac i'r rhai rydych yn darparu gwasanaeth iddynt.
- 3.4 Ni fydd y Cyngor yn goddef unrhyw aflonyddu nac erlid (gan gynnwys rhoi pwysau anffurfiol) a bydd yn cymryd camau priodol, gan gynnwys camau disgyblu os bydd angen, i'ch amddiffyn pan fyddwch yn codi pryder er budd y cyhoedd.

Cymorth i chi

- 3.5 Drwy gydol y broses hon:
- rhoddir cefnogaeth lawn i chi gan yr Uwch Reolwyr
  - caiff eich pryderon eu cymryd o ddifrif; a
  - bydd y Cyngor yn gwneud popeth y gall ei wneud i'ch helpu drwy gydol yr ymchwiliad e.e. darparu gwasanaethau eirioli, cyfieithwyr ar y cyd.
- 3.6 Os bydd yn briodol, bydd y Cyngor yn ystyried eich adleoli dros dro am gyfnod yr ymchwiliad.
- 3.7 Ar gyfer y rhai nad ydynt yn gyflogeion y Cyngor, bydd y Cyngor yn ceisio rhoi cyngor a chefnogaeth briodol lle bynnag y bo'n bosibl.
- 3.8 Ni fydd unrhyw ymchwiliad i honiadau o gamarfer posibl yn dylanwadu ar weithdrefnau eraill ac ni fydd y rhain yn dylanwadu ar yr ymchwiliad. Gall y gweithdrefnau hyn gynnwys ymchwiliadau a gwrandawladau o dan y gweithdrefnau disgyblu, salwch, galluedd, dileu swyddi neu unrhyw weithdrefnau diswyddo eraill sy'n effeithio arnoch eisioes neu a allai effeithio arnoch yn y dyfodol.

Fersiwn 6.5

4. CYFRINACHEDD

Caiff pob pryder yr adroddir amdano er budd y cyhoedd ei drin yn gyfrinachol ac ni chaiff eich manylion adnabod eu datgelu heb eich cydsyniad, heblaw bod gofyn am ddatgelu yn ôl y gyfraith neu ei fod yn angenrheidiol er mwyn i'r Cyngor fynd i'r afael â'r pryderon. Caiff hyn ei drafod â chi. Dylech sylweddoli efallai na fydd yn bosibl ymchwilio i'ch pryderon yn llawn heb ddatgelu ffynhonnell yr wybodaeth, a gellid gofyn i chi fod yn dyst a rhoi datganiad fel rhan o'r dystiolaeth ar yr adeg briodol.

5. HONIADAU DIENW

5.1 Mae'r Polisi hwn yn eich annog i roi eich enw ar eich honiad pryd bynnag sy'n bosibl. Mae pryderon a fynegir yn ddiennw lawer yn llai pwerus ond cânt eu hystyried yn ôl disgrisiwn y Cyngor. Dylid cofio, lle bynnag sy'n bosibl, y cedwir cyfrinachedd.

5.2 Wrth arfer y disgrisiwn hwn, byddai'r ffactorau i'w cymryd i ystyriaeth yn cynnwys:

- difrifoldeb y materion a godir;
- hygredd y pryder; a'r
- tebygolrwydd o gadarnhau'r honiad o ffynonellau y gellir eu priodoli.

5.3 Byddai'n well gan y Cyngor pa baech yn mynegi eich pryderon yn ddiennw, os bydd angen, yn hytrach nag aros yn dawel am gamarfer yn y Cyngor.

6. HONIADAU ANWIR

Os byddwch yn gwneud honiad er budd y cyhoedd, ond na chaiff ei gadarnhau gan yr ymchwiliad, ni chymerir unrhyw gamau yn eich erbyn. Fodd bynnag, os byddwch yn gwneud honiad anwir yn wacsaw, yn faleisus neu er budd personol, mae'n bosibl y caiff camau disgyblu neu gamau priodol eraill eu cymryd yn eich erbyn.

7. DIOGELU DATA

Mae'r Cyngor wedi ymrwymo i sicrhau defnydd diogel a phriodol ar wybodaeth bersonol yn unol ag egwyddorion y Ddeddf Diogelu Data ac mae wedi mabwysiadu Polisi a Gweithdrefn Diogelu Data at y diben hwn. Os bydd unrhyw bryderon am brosesu data personol, dylech gyfeirio at y Polisi a Gweithdrefn Diogelu Data a cheisio cyngor gan Reolwr Llywodraethu Gwybodaeth y Cyngor, os bydd angen.

8. SUT I GODI PRYDER

- 8.1 Fel cam cyntaf, fel arfer dylech chi godi pryderon gyda'ch rheolwr uniongyrchol neu rywun ar y lefel reoli nesaf. Mewn rhai achosion mae'n bosibl y bydd yn fwy priodol codi pryderon gyda rhywun uwch neu'n uniongyrchol gydag un o'r cysylltiadau mewnol a restrir ar ddiwedd y ddogfen hon. Mae hyn, fodd bynnag, yn dibynnu ar ddifrifoldeb a sensitifrwydd y materion dan sylw a phwy sy'n cael ei amau o'r camarfer. Er enghraifft, os credwch fod eich rheolwyr yn rhan o hyn, dylech fynd at y Prif Weithredwr, y Swyddog Adran 151, y Swyddog Monitro neu'r Rheolwr Archwilio. Os bydd unrhyw wybodaeth yn codi pryderon am niwed neu niwed posibl i blant neu oedolion sy'n agored i niwed, dylid adrodd am y pryderon hyn ar unwaith i'r Pwynt Mynediad Plant (CAP) neu i'r Tîm Cymorth POVA (Amddiffyn Oedolion Agored i Niwed) fel sy'n briodol, neu os yw y tu allan o oriau i'r Tîm Dyletswydd Argyfwng.
- 8.2 Gellir codi pryderon ar lafar neu'n ysgrifenedig. Os dymunwch chi wneud adroddiad ysgrifenedig, fe'ch gwahoddir i ddefnyddio'r fformat dilynol:
- cefndir a hanes y pryder (gan roi dyddiadau perthnasol); a'r
  - rheswm pam mae gennych bryder arbennig am y sefyllfa.
- Gellir defnyddio Ffurflen Adrodd Chwythu'r Chwiban y Cyngor (dogfen CIS 4.C.241).
- 8.3 Os codir eich pryder ar lafar, cymerir nodyn ysgrifenedig yn unol â'r fformat uchod.
- 8.4 Po gyntaf y mynegwch y pryder, yr hawsaf y bydd i gymryd camau.
- 8.5 Er na ddisgwylir i chi brofi y tu hwnt i amheuaeth wirionedd honiad, bydd angen i chi ddangos i'r person y cysylltwyd ag ef bod seiliau rhesymol am eich pryder.
- 8.6 Mae'n bosibl cael cyngor neu arweiniad am sut i fynd ar drywydd materion sy'n peri pryder gan eich rheolwr llinell neu'r bobl a enwir yn y Rhestr Cysylltiadau Mewnol ar ddiwedd y ddogfen hon.
- 8.7 Efallai yr hoffech ystyried trafod eich pryder â chydweithiwr yn gyntaf ac mae'n bosibl y byddwch yn ei weld yn haws codi'r mater os oes dau (neu fwy) ohonoch sydd wedi cael yr un profiad neu sydd â'r un pryderon.
- 8.8 Cewch chi wahodd eich cynrychiolydd undeb llafur neu gydweithiwr gwaith i fod yn bresennol yn ystod unrhyw gyfarfodydd neu gyfweiliadau mewn cysylltiad â'r pryderon rydych chi wedi'u codi.

9. SUT BYDD Y CYNGOR YN YMATEB

- 9.1 Mae'n rhaid i'r person rydych yn adrodd am eich pryderon iddo o dan y polisi hwn adrodd amdanynt ei hun i'r Swyddog Monitro o fewn pum niwrnod gwaith.
- 9.2 Bydd y Cyngor yn ymateb i'ch pryderon. Peidiwch ag anghofio nad yw rhoi prawf ar eich pryderon yr un peth â'u derbyn neu eu gwrthod.
- 9.3 Lle y bo'n briodol, mae'n bosibl y bydd y materion a godwyd yn arwain at y canlynol:
- ymchwiliad gan yr rheolwyr neu drwy archwiliad mewnol neu'r broses ddisgyblu
  - gweithredu polisiâu neu weithdrefnau eraill, megis amddiffyn plant
  - cyfeirio'r pryderon at yr heddlu
  - cyfeirio'r pryderon at Swyddfa Archwilio Cymru
  - ffurfio testun ymchwiliad annibynnol.
- 9.4 Er mwyn amddiffyn unigolion a'r rhai a gyhuddir o gamweddau neu gamarfer posibl, bydd ymchwiliadau cychwynnol yn cael eu cynnal er mwyn penderfynu a yw ymchwiliad yn briodol ac os felly, ar ba ffurf y dylid cynnal hwnnw. Yr prif egwyddor y bydd gan y Cyngor mewn golwg fydd budd y cyhoedd. Fel arfer caiff pryderon neu honiadau sy'n dod o fewn cwmpas gweithdrefnau penodol (er enghraifft, amddiffyn plant, oedolion sy'n agored i niwed, materion gwahaniaethau neu aflonyddu) eu cyfeirio i'w hystyried o dan y gweithdrefnau hynny.
- 9.5 Gall rhai pryderon gael eu datrys drwy gytuno ar gamau gweithredu heb yr angen am ymchwiliad. Os bydd angen camau brys, caiff y rhain eu cymryd cyn cynnal unrhyw ymchwiliad.
- 9.6 O fewn deg diwrnod gwaith i bryder gael ei godi, bydd y Swyddog Monitro yn ysgrifennu atoch:
- i gydnabod bod y pryder wedi cael ei dderbyn
  - i ddangos sut mae'r Cyngor yn bwriadu ymdrin â'r mater
  - i roi amcangyfrif o pa mor hir y bydd yn ei chymryd i roi ymateb terfynol.
  - i ddweud wrthy ch a oes unrhyw ymchwiliadau cychwynnol wedi cael eu gwneud
  - i roi gwybodaeth i chi am gymorth sydd ar gael i chi, ac
  - i ddweud wrthy ch a fydd rhagor o ymchwiliadau'n cael eu cynnal ac os na fydd, pam?
- 9.7 Bydd maint y cysylltiad rhyngoch chi a'r swyddogion sy'n ystyried y materion yn dibynnu ar natur y materion a chodwyd, yr anawsterau posibl sydd ynghlwm ac eglurder yr wybodaeth a ddarperir. Os bydd yn bosibl, bydd y Cyngor yn ceisio rhagor o wybodaeth gennych.
- 9.8 Pan fydd unrhyw gyfarfod yn cael ei drefnu, oddi ar y safle os dymunwch chi, gall cynrychiolydd undeb llafur neu gydweithiwr ddod gyda chi.

- 9.9 Bydd y Cyngor yn cymryd camau i leihau unrhyw anawsterau y gallech eu profi yn sgil tynnu sylw at bryder. Er enghraifft, os bydd gofyn i chi roi tystiolaeth mewn achos troseddol neu ddisgyblu, bydd y Cyngor yn trefnu i chi dderbyn cyngor am y weithdrefn.
- 9.10 Mae'r Cyngor yn derbyn bod angen i chi gael sicrwydd yr ymdriniwyd â'r mater yn briodol. Felly, yn amodol ar gyfyngiadau cyfreithiol, byddwn yn rhoi gwybod i chi am ganlyniad unrhyw ymchwiliad, ond mae'n rhaid i chi gadw'r wybodaeth honno'n gyfrinachol.

10. MONITRO AC ADOLYGU

- 10.1 Mae ar y Swyddog Monitro gyfrifoldeb dros gynnal a gweithredu'r polisi hwn. Mae'r swyddog hwnnw'n cadw cofnod o bryderon a godwyd a'r canlyniadau (ond ar ffurf na fydd yn peryglu eich cyfrinachedd) a bydd yn adrodd yn ôl yr angen i'r Pwyllgor Safonau a Moeseg.
- 10.2 Mae'r Pwyllgor Safonau a Moeseg wedi'i awdurdodi ar ran y Cyngor i oruchwylio ac i fonitro gweithdrefnau Chwythu'r Chwiban y Cyngor ac i ystyried unrhyw faterion moesegol sy'n codi. Yn flynyddol bydd y Pwyllgor yn adolygu'r polisi a'r ffordd y caiff ei weithredu a bydd yn gwneud unrhyw ddiwygiadau sydd eu hangen, heblaw am fân gywiriadau a diweddariadau a gaiff eu gwneud o bosibl gan y Swyddog Monitro.

11. SUT Y GELLIR MYND Â'R MATER YMHELLACH

- 11.1 Bwriedir i'r polisi rhoi ffordd o godi pryderon o fewn y Cyngor. Mae'r Cyngor yn credu mai dyma'r ffordd fwyaf effeithiol i fynd i'r afael â'ch pryderon ac yn gobeithio y byddwch yn fodlon ar unrhyw gamau a gymerir. Os nad ydych chi'n fodlon, ac os ydych yn teimlo ei bod yn iawn mynd â'r mater y tu allan i'r Cyngor, rhoddir rhagor o bwytiau cyswllt yn y Rhestr Cysylltiadau Allanol ar ddiwedd y llyfryn hwn.
- 11.2 Os byddwch yn codi eich pryderon y tu allan i'r Cyngor gyda 'Rheoleidiwr Rhagnodedig' (gweler y Rhestr Cysylltiadau Allanol), byddwch yn gymwys o hyd i gael eich amddiffyn yn statudol gan y Ddeddf Datgelu Er Budd y Cyhoedd os ydych yn credu yn rhesymol eich bod wedi gweithredu er budd y cyhoedd, bod yr wybodaeth/honiadau yn wir a bod y mater o fewn cyfrifoldeb y Rheoleidiwr hwnnw. Os byddwch yn gwneud datgeliad ehangach, er enghraifft, i'r cyfryngau, mae perygl efallai na fyddwch yn cael eich diogelu'n statudol, gan ddibynnu ar a oes achos dilys i fynd yn ehangach neu beidio.
- 11.3 Os byddwch yn mynd â'r mater y tu allan i'r Cyngor, bydd angen hefyd i chi sicrhau nad ydych yn datgelu gwybodaeth a ddylai gael ei chadw'n gyfrinachol os dilynir y camau priodol. Bydd angen i chi gadarnhau hyn gyda'r person neu'r sefydliadau rydych yn penderfynu cysylltu ag ef. Fodd bynnag, dylech chi nodi bod y gyfraith

yn dweud na ellir eich atal rhag gwneud Datgeliad Gwarchoddedig (datgeliad priodol cyfreithlon o dan y Ddeddf Datgelu Er Budd y Cyhoedd) gan unrhyw gymal cyfrinachedd mewn cytundeb rhyngoch chi a'ch cyflogwr (er enghraifft, mewn Cytundeb Setliad), a bydd unrhyw gymal o'r fath yn gyfreithiol annilys.

- 11.4 Dylech gymryd cyngor, er enghraifft, gan yr elusen annibynnol Protect (Public Concern at Work gynt, y rhestrir ei fanylion cyswllt yn y Rhestr Cysylltiadau Allanol isod), cyn codi eich pryderon y tu allan i'r Cyngor i sicrhau y cewch eich diogelu.

RHESTR CYSYLLTIADAU MEWNOL

Gellir cael cyngor neu arweiniad am sut i fynd ar drywydd materion pryder gan unrhyw un o'r bobl a enwir isod:

Prif Weithredwr	Paul Orders	029 2087 2401
Swyddog Monitro	Davina Fiore	029 2087 3860
Cyfarwyddwr Corfforaethol, Resources and Swyddog Adnoddau ac Adran 151	Chris Lee	029 2087 2300
Rheolwr Archwilio	Chris Pyke	029 2087 3455
Pwyllgor Pwyllgor	Yr Athro James Downe, Cadeirydd (Annibynnol) Gellir cysylltu trwy Wasanaethau Pwyllgor	029 2087 2412
Ar gyfer adroddiadau am dwyll, llwgrwobrwyo neu amhriodoldeb ariannol arall	twyll@caerdydd.gov.uk	02920 872 284

Unrhyw Brif Swyddog neu unrhyw swyddog undeb llafur lleol.

Dylid adrodd am bryderon am niwed neu niwed posibl i naill ai plant neu oedolion sy'n agored i niwed ar unwaith i:

Y Pwynt Mynediad Plant (CAP)	029 2063 6490
Tîm Cymorth POVA (Amddiffyn Oedolion Agored i Niwed)	029 2053 6436
Tîm Dyletswydd Argyfwng y tu allan i oriau arferol	029 2078 8570
Rheolwr Gweithredol, Diogelu Plant ac Oedolion sy'n Agored i Niwed	029 2087 3830

Fersiwn 6.5

Gellir trafod pryderon ynglŷn â phrosesau data personol â'r Rheolwr Llywodraethu Gwybodaeth, y gellir cysylltu ag ef ar 02920 873317

RHESTR CYSYLLTIADAU MEWNOL

Os ydych chi wedi defnyddio'r gweithdrefnau mewnol priodol ac nad ydych yn fodlon ar unrhyw gamau gweithredu a gymerwyd ynglŷn â'ch pryderon ac os ydych yn teimlo ei fod yn iawn mynd â'r materion y tu allan i'r Cyngor, mae pwyntiau cyswllt ychwanegol ar gael isod. Pwysleisir nad yw'r rhestr isod yn gynhwysfawr ac mae croeso i chi gysylltu ag unrhyw sefydliad rydych yn teimlo y bydd yn gallu ymdrin yn briodol â'ch pryderon.

Rheoleiddwyr Penodol

(Gweler paragraff 11.2 y Polisi)

Mae rhestr lawn ar gael o'r elusen annibynnol, Public Concern ar Work (mae'r manylion cyswllt isod) ac mae'n cynnwys y canlynol:

Archwilydd Cyffredinol Cymru	029 2032 0500
Llinell Gymorth Chwythu'r Chwiban Swyddfa Archwilio Cymru	02920 320 522
Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru	0300 790 0203
Asiantaeth yr Amgylchedd	03708 506 506 neu 0800 807060 (Llinell 24 awr)
Y Gweithgor Iechyd a Diogelwch	(digwyddiadau 0845 300 9923 angheuol a mawr yn unig) neu www.hse.gov.uk
Arolygiaeth Gofal a Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru	0300 062 8800
Comisiynydd Plant Cymru	01792 765600
Asiantaeth Safonau Bwyd	020 7276 8000 neu 020 7270 8960 (argyfyngau yn unig)
Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth	01625 545745
Y Gymdeithas Genedlaethol er Atal Creulondeb i Blant (NSPCC)	0808 800 5000

Arall

Comisiynydd Pobl Hŷn Cymru	0844 264 0670
Cyrff proffesiynol E.e. Y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth (Cymru)	029 2052 3470
Heddlu De Cymru	101 neu 999 (argyfyngau yn unig)
Eich Canolfan Cyngor ar Bopeth leol	Gweler y Tudalennau Melyn ar gyfer rhifau lleol

Eich undeb llafur

Os ydych yn ansicr a ddylech ddefnyddio'r weithdrefn hon neu'n ansicr ynghylch sut i'w defnyddio, neu os hoffech chi gael cyngor annibynnol, gallwch gysylltu â'r elusen Protect (Public Concern at Work gynt) ar 020 3117 2520. Gall eu cyfreithwyr roi cyngor

Fersiwn 6.5

cyfrinachol am ddim i chi ar unrhyw gam am sut i godi pryder am gamarfer difrifol yn y gwaith.